

EUROOPAN
OIKEUSASIAMIES

VUOSIKERTOMUS **2004**
TIIVISTELMÄ JA TILASTOTIETOJA

EUROOPAN
OIKEUSASIAMIES
VUOSIKERTOMUS **2004**
TIIVISTELMÄ JA TILASTOTIETOJA

© Euroopan oikeusasiamies 2005

Kaikki oikeudet pidätetään.

Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Takakannen valokuvan on ottanut Glory Rozakis.

Kertomuksen koko teksti on julkaistu Internetissä osoitteessa:
<http://www.euro-ombudsman.eu.int/report/fi/default.htm>

ESIPUHE

Vuosi 2004 oli tuloksellinen vuosi Euroopan kansalaisten oikeuksia ajatellen. Oikeuksien piiriin pääsi 75 miljoonaa uutta ihmistä, joiden asuinmaat liittyivät Euroopan unioniin 1. toukokuuta. Yksi ensimmäisistä tilaisuuksista käyttää näitä oikeuksia olivat Euroopan parlamentin vaalit kesäkuun alussa. Kesäkuun puolella välissä hyväksyttiin myös sopimus Euroopan perustuslaista ja sen osana perusoikeuskirja. Perustuslain ratifioiminen kaikissa 25 jäsenvaltiossa herättää varmasti vilkasta keskustelua siitä, mitä unionin kansalaisuus merkitsee.

Euroopan oikeusasiamiehen näkökulmasta vuosi 2004 päätti toimielimen toisen toimikauden. Strasbourgissa syyskuussa 1995 aloittaneesta kahden hengen työryhmästä on kasvanut toimielin, jota EU:n toimielimet ja laitokset kunnioittavat ja jolle yhä useammat kansalaiset uskovat huolensa. Vastaanotettujen kantelujen määrä kasvoi viime vuonna ennennäkemättömällä tavalla, yli 50 prosenttia. Tämä on selvä merkki siitä, että yhä useammat ovat tietoisia oikeudesta kannella hallinnollisista epäkohdista oikeusasiamiehelle.

Minulle henkilökohtaisesti vuosi 2004 oli totuuden hetki sen suhteen, pystyisinkö pitämään lupaukset, jotka olin tehnyt alkaessani hoitaa Euroopan oikeusasiamiehen tehtäviä. Koska toimikauteni alku osui vaalikauden 1999–2004 loppupuoliskolle, halusin saavuttaa 1. huhtikuuta 2003 asettamani tavoitteet: tehostaa oikeusasiamiehen toimiston työtä, edistää oikeusvaltion toteutumista, hyvää hallintoa ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tavoittaa kansalaiset kaikkialla Euroopassa. Unionin laajentuminen oli kaikissa näissä kolmessa tavoitteessa keskeinen tekijä, ja olen noudattanut niihin pyrkiessäni ajattelutapaa, jossa toisaalta ”reagoidaan” eli vastataan kantelijoille ja toisaalta ”toimitaan ennakoivasti” eli pyritään pääsemään kosketuksiin oikeusasiamiehen erilaisten tukiryhmien kanssa toteuttamalla aloitteita, joiden avulla tarjotaan käyttäjille mahdollisimman hyvää palvelua.

Lupausten lunastaminen

Oikeusasiamiehen toimiston on tehtävä lujasti työtä sen eteen, että kaikki kansalaiset, jotka kääntyvät sen puoleen, saavat apua tai neuvoja nopeasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Pidimme tämän mielessä ponnistellamme vuonna 2004 toimielimen kehittämiseksi siten, että se olisi valmis palvelemaan 25 jäsenvaltion kansalaisia 21:llä perussopimusten kielellä. Toukokuun 1. päivään mennessä olimme valmiit.

Saavutimme myös tuloksia! Oikeusasiamies pystyi vuonna 2004 auttamaan kantelijaa lähes 70 prosentissa tapauksista joko käynnistämällä tutkimukset, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä löytääkseen ongelmaansa sopivan ratkaisun mahdollisimman nopeasti. Tulokset eivät kuitenkaan jääneet tähän. Oikeusasiamiehen tutkimusten seurauksena toimielimet maksoivat laskuja ja korkoja, luovuttivat asiakirjoja ja antoivat selityksiä, korjasivat vääryyksiä ja pyysivät virheitään anteeksi. EU:n toimielimet ja laitokset ilmaisivat siis selvästi halunsa tehdä oikeusasiamiehen kanssa yhteistyötä kansalaisten hyväksi.

Toinen tavoitteeni oli suhteiden luominen kaikkiin eurooppalaisiin oikeusasiamiehiin oikeusvaltion toteutumisen, hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi. Vauhditin tätä silmällä pitäen tutustumiskierrostani ja vierailtuani kaikissa kymmenessä uudessa jäsenvaltiossa toukokuun 1. päivään mennessä matkustin vielä Romaniaan, Alankomaihin, Portugaliin ja Ranskaan ennen vuoden loppua. Vierailut osoittautuivat vaivansa arvoisiksi. Tapasin joka kerran kansalaisia ja mahdollisia kantelijoita ja kerroin heille oikeusasiamiehen tehtävästä, keskustelin viranomaisten kanssa oikeuslaitoksen ulkopuolisten muutoksenhakekeinojen tärkeydestä ja neuvottelin oikeusasiamieskollegoideni kanssa siitä, miten kansalaisten oikeuksia voidaan parhaiten puolustaa ja edistää. Edistääkseni oikeusasiamieslaitoksen leviämistä kävin myös Turkissa ja

Serbia ja Montenegrossa antamassa neuvoja toimielimen perustamisesta kyseisiin maihin. Kaiken kaikkiaan pidin yli 30 luentoa ja esitystä ja tapasin oikeusasiamiehiä, viranomaisia ja muita osapuolia yli 150 tapaamisessa tutustumiskierrokseni ja muiden vierailujeni aikana.

Tutustumiskäynnit auttoivat ratkaisevasti myös kolmannen tavoitteeni saavuttamisessa. Julkiset luennot, tapaamiset ja tiedotusvälineiden haastattelut tarjosivat monia tilaisuuksia kertoa kansalaisille heidän oikeuksistaan ja parhaista tavoista käyttää niitä. Tehostimme edelleen pyrkimyksiämme kohdistaa viesti todennäköisille oikeusasiamiehen palvelujen käyttäjille tiedottamalla kansalaisjärjestöille, kauppakamareille, yliopistomaailman oikeus- ja hallinto-osastoille sekä muille eturyhmille seminaareissa, tapaamisissa ja konferensseissa. Julkaisujamme, joita on saatavilla 25 kielellä, jaettiin runsaasti, ja ne asetettiin saataville sähköisessä muodossa, jotta oikeusasiamiehen tunnettuus kaikkialla Euroopassa paranisi.

Haluan myös uskoa, että Euroopan parlamentin päätös valita minut uudelleen tämän vuoden tammikuun 11. päivänä oli samalla myös hyväksyntä tälle toiminnalle. Yleisesti ottaen pidän käytännössä kaikilta poliittisilta ryhmiltä saamaani tukea ehdokkuudelleni konkreettisena osoituksena siitä, miten paljon parlamentti arvostaa tätä toimielintä. Näin laaja-alainen, puoluerajat ylittävä tuki on tärkeää toimielimen suunnatessa kulkunsa toiselle vuosikymmenelleen.

Tulevat vuodet

Kansalaisten Euroopan rakentaminen on nyt kiistatta ratkaisevassa vaiheessa. Perustuslaki, jonka toivon 25 jäsenvaltion kansalaisten ja parlamenttien hyväksyvän, on tärkeä edistysaskel monessa suhteessa. Ollessani tarkkailijana Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä valmistelukunnassa, joka laati perustuslakiluonnoksen, työskentelin voimakkaasti sen puolesta, että kansalaisten edut pidettäisiin keskusteluissa keskeisellä sijalla. Oikeus kannella oikeusasiamiehelle onkin sisällytetty tekstissä tärkeään asemaan. Lisäksi uskon, että oikeudellisesti sitova oikeuksien luettelo on yksi tärkeimmistä saavutuksista kansalaisten kannalta.

Perusoikeuskirjaan sisältyvien mahdollisuuksien toteutuminen edellyttää sitä, että kansalaisille kerrotaan etukäteen heille avautuvista uusista mahdollisuuksista ja että viranomaisia unionin kaikilla tasoilla kannustetaan ja autetaan tekemään perusoikeuskirjan oikeuksista ja tavoitteista toimintansa kulmakivi. Erityisesti oikeusasiamies pitää asianaan jakaa tietoa perusoikeuskirjasta, sillä keskustelu perustuslaista on vilkastunut kaikkialla unionissa. Olen jo viestittänyt EU:n toimielimissä ja jäsenvaltioissa oleville keskustelukumppaneilleni halustani ja sitoumuksestani suorittaa tätä tehtävää. Katson tämän kuuluvan erottamattomasti kolmeen haasteeseen, joihin oikeusasiamiehen on vastattava tulevina vuosina.

Ensimmäinen haaste on varmistaa, että kansalaisille EU:n oikeuden nojalla kuuluvia oikeuksia kunnioitetaan kaikilla tasoilla unionissa.

Jotta tämä olisi mahdollista, kansalaisten on tunnettava oikeutensa. Jatkan Euroopan oikeusasiamiehenä työtä kansalaisille ja mahdollisille kantelijoille suunnattavan, heidän oikeuksiaan käsittelevän tiedon laadun parantamiseksi. Oikeusasiamiehen saamien kantelujen ja tietopyyntöjen määrän huomattava kasvu on merkki siitä, että olemme menossa oikeaan suuntaan, mutta paljon on vielä tehtävänä.

Tässä suhteessa yhtä tärkeää on myös se, että julkishallinto Euroopan tasolla ja kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ottaa kansalaisten oikeudet täysimääräisesti huomioon jokapäiväisessä työssään. EU:n oikeuden täytäntöönpano on loppujen lopuksi pääasiassa jäsenvaltioiden julkishallinnon vastuulla. Kansallisilla ja alueellisilla oikeusasiamiehillä on keskeinen rooli silloin, jos viranomaiset eivät ota näitä oikeuksia täysimääräisesti huomioon, ja rooli tulee yhä tärkeämmäksi, kun perusoikeuskirjasta tulee oikeudellisesti sitova. Aion tiivistää edelleen yhteistyötä jäsenvaltioissa toimivien kollegoideni kanssa harkitsemalla yhteisten tutkimusten mahdollisuutta ja tutkimalla, olisiko unionin alueella mahdollista toteuttaa yhteinen puhelinnumero, johon ihmiset voisivat soittaa saadakseen yhteyden oikeusasiamiesten verkostoon. Se voisi olla hyödyllinen erityisesti niille kansalaisille, jotka käyttävät oikeuttaan liikkua ja asua vapaasti unionin alueella.

Toinen haaste on varmistaa, että EU:n toimielimet ja laitokset harjoittavat kaikessa toiminnassaan korkeatasoista hallintoa.

EU:n toimielimet ja laitokset ovat yhä valmiimpia työskentelemään kanssani kansalaisten kantelujen ratkaisemiseksi, mikä rohkaisee minua. Tämä on sitäkin tärkeämpää siksi, että tapa, jolla ne reagoivat kanteluihin, on keskeinen merkki siitä, kuinka hyvin ne ottavat kansalaiset huomioon. Mitä halukkaampi toimielin on selvittämään kantelua tai hyväksymään oikeusasiamiehen ehdottaman sovintoratkaisun, sitä parempi kaikille asianosaisille. Aion tästä syystä toteuttaa laajamittaisen analyysin kaikista sovintoratkaisuista, joihin oikeusasiamies on päässyt toimielimen perustamisen jälkeen, ja etsiä näin yhteisiä piirteitä, jotka voivat auttaa tunnistamaan muitakin kanteluita, joissa voitaisiin päästä tällaiseen kaikkia tyydyttävään tulokseen.

Tämä kuuluu osana pyrkimykseen kehittää oikeusasiamiehen roolia välineeksi, jonka avulla voidaan parantaa unionin hallinnon tarjoamien palvelujen laatua. EU:n toimielimet ja laitokset voivat oppia kanteluista, miten palveluja voidaan parantaa. Tuloksena on se, että kaikki, jotka jollain tasolla ovat yhteydessä toimielimiin – eli eivät vain kantelijat – hyötyvät oikeusasiamiehen työstä, ja toimielimistä puolestaan kannellaan jatkossa vähemmän. Aion myös käynnistää enemmän tutkimuksia omasta aloitteestani ongelmien havaitsemiseksi ja parhaiden toimintatapojen edistämiseksi.

Muutamassa tapauksessa vuonna 2004 toimielimen vastaus oikeusasiamiehen tutkimukseen olisi voinut olla parempi. Annoin ensimmäisen erityiskertomukseni parlamentille, kun komissio ei pystynyt antamaan vakuuttavaa selitystä siitä, miksi sen yhteisön ulkopuolisten maiden lähetystöissä työskentelevät tiedottajat oli luokiteltu eri palkkaluokkiin, ja hylkäsi suositusluonnoksen, jossa kehoitettiin pohtimaan tarkemmin asiaan sovellettavia sääntöjä. Tapaus sai alkunsa kantelusta, jossa väitettiin asiassa harjoitettavan syrjintää kansalaisuuden perusteella. Toivon, että arvioidessaan oikeusasiamiehen työtä vuonna 2004 parlamentti ottaa huomioon erittäin myönteisen yhteistyöasenteen, joka komissiolla ja muilla toimielimillä on ollut valtaosassa tapauksista, ja kannustaa niitä soveltamaan sitä tulevaisuudessa kaikkiin tapauksiin. Näin voimme työskennellä yhdessä mahdollisimman korkeatasoisen hallinnon edistämiseksi.

Kolmas haaste on taata, että oikeusasiamieslaitos palvelee kansalaisia mahdollisimman tehokkaalla ja tuloksellisella tavalla.

Euroopan oikeusasiamies on hyvän hallintotavan vartija. Hänen käytössään oleva keskeinen väline tällä alalla on eurooppalainen hyvän hallintotavan säännöstö. Kuten Euroopan parlamentti tekstiä hyväksyessään vuonna 2001 kehotti, oikeusasiamies käyttää säännöstöä hyväksi tutkiessaan, esiintyykö toiminnassa hallinnollinen epäkohta.

Säännöstön aiheuttamasta myönteisestä kehityksestä huolimatta uskon edelleen, että hyvää hallintotapaa koskeva lainsäädäntö, jota sovelletaan kaikkiin EU:n toimielimiin ja laitoksiin, olisi monessa mielessä hyödyllinen. Sen hyväksyminen korostaisi säännöstössä asetettujen periaatteiden tärkeyttä sekä kansalaisten että virkamiesten silmissä. Se auttaisi vähentämään sekaannusta, joka tällä hetkellä vallitsee useissa toimielimissä ja laitoksissa sovellettavien erilaisten hyvän hallintotavan säännöstöjen rinnakkaisuudesta johtuen. Lisäksi se edistäisi ennen kaikkea sitä, että kansalaisten perusoikeus hyvään hallintoon, josta on säädetty perusoikeuskirjan 41 artiklassa (perustuslain II-101 artikla) toteutuisi. Jatkankin ponnistelujani sen puolesta, että Euroopan komissio esittäisi mahdollisimman pian lakiehdotuksen hyvän hallinnon edistämiseksi unionin toimielimissä ja laitoksissa.

Lopuksi

Esitän vielä tiivistettynä näkemykseni Euroopan oikeusasiamiehen toiminnasta seuraavien viiden vuoden aikana. Tavoitteeni on, että kaikilla EU:n kansalaisilla on mahdollisuus saada tietää oikeuksistaan ja siitä, miten voidaan varmistaa, että heidän EU:n lainsäädäntöön perustuvia oikeuksiaan kunnioitetaan täysimääräisesti. Tämän päämäärän saavuttaminen on mahdollista vain EU:n toimielinten ja erityisesti Euroopan parlamentin kanssa sekä jäsenvaltioiden kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten kanssa tehtävän läheisen yhteistyön kautta. Olen myös iloinen siitä, että voin luottaa henkilöstöni innostuneeseen ja omistautuneeseen työhön. Pitäen mielessä tärkeän

vastuun, jonka parlamentin äskettäin osoittama laaja tuki minulle asetti, pyrin tekemään tästä tavoitteesta totta toimielimen siirtyessä toiselle vuosikymmenelleen jatkamalla EU:n kansalaisten palvelemista ahkerasti, dynaamisesti ja tehokkaasti sekä ennen kaikkea oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti.

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

TIIVISTELMÄ

Euroopan oikeusasiamiehen kymmenes vuosikertomus Euroopan parlamentille antaa selonteon oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2004. Vuosikertomus on toinen, jonka esittää Euroopan oikeusasiamiehen työn 1. huhtikuuta 2003 aloittanut P. Nikiforos Diamandouros.

VUOSIKERTOMUKSEN RAKENNE

Vuosikertomuksessa on kuusi lukua ja neljä liitettä. Se alkaa oikeusasiamiehen henkilökohtaisilla alkusanoilla, joissa hän tarkastelee vuoden keskeisiä toimia ja saavutuksia ja hahmottelee tulevia tavoitteitaan. Tämä tiivistelmä muodostaa ensimmäisen luvun.

Toisessa luvussa kuvataan menettelyt, joita oikeusasiamies soveltaa käsitellessään kanteluita ja suorittaessaan tutkimuksia. Siinä tuodaan esiin merkittävimmät uudet seikat ja tehdään yhteenveto vuoden aikana käsitellyistä kanteluista sekä temaattinen analyysi tutkimuksen jälkeen päätettyjen tapausten tuloksista. Analyysi käsittää tärkeimmät oikeusasiamiehen vuonna 2004 tekemiin päätöksiin sisältyvät oikeudelliset seikat ja tiedot.

Kolmanteen lukuun on valittu yhteenvetoja tietyistä päätöksistä, jotka kuvaavat kanteluissa ja omasta aloitteesta suoritetuissa tutkimuksissa käsiteltyjä aiheita ja toimielimiä. Se sisältää yhteenvedot kaikista niistä päätöksistä, jotka on mainittu toisen luvun temaattisessa analyysissä. Kanteluja koskevien päätösten yhteenvedot on jaoteltu ensin tuloksen tyyppin perusteella ja toiseksi asianosaisen toimielimen tai laitoksen perusteella. Luvun lopussa esitetään yhteenvedot omasta aloitteesta suoritettujen tutkimusten seurauksena tehdyistä päätöksistä.

Neljännessä luvussa käsitellään suhteita muihin Euroopan unionin toimielimiin ja laitoksiin. Siinä selostetaan ensin, millainen merkitys on ollut oikeusasiamiehen rakentavalla yhteistyösuhteella toimielimiin ja laitoksiin, ja luetellaan sen jälkeen tapaamisia ja tilaisuuksia, joita näissä puitteissa järjestettiin vuonna 2004.

Viidennessä luvussa esitellään Euroopan oikeusasiamiehen suhteita Euroopassa ja muissa maissa toimivien kansallisten, alueellisten ja paikallisten oikeusasiamiesten yhteisöön. Eurooppalaisen oikeusasiamiesten verkoston toimintaa kuvataan yksityiskohtaisesti, ja lisäksi selostetaan oikeusasiamiehen osallistumista seminaareihin, konferensseihin ja tapaamisiin.

Kuudennessa luvussa tarkastellaan yleisesti oikeusasiamiehen tiedotustoimintaa. Luku on jaettu kuuteen osaan, joissa käsitellään vuoden kohokohtia, oikeusasiamiehen tutustumismatkoja, konferensseja ja tapaamisia, joihin oikeusasiamies ja hänen henkilöstönsä ovat osallistuneet, suhteita tiedotusvälineisiin, julkaisuja ja online-tiedotusta.

Liitteessä A on tilastotietoja Euroopan oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2004. Liitteissä B ja C on yksityiskohtaisia tietoja oikeusasiamiehen talousarviosta ja henkilöstöstä. Liite D käsittää hakemistot kolmannen luvun päätöksistä jaoteltuina tapauksen numeron, aiheen ja väitetyn hallinnollisen epäkohdan mukaan.

YHTENEVETO

Euroopan oikeusasiamiehen toimenkuva

Euroopan oikeusasiamiehen toimi perustettiin Maastrichtin sopimuksella osana Euroopan unionin kansalaisuutta. Euroopan oikeusasiamies tutkii hallinnollisia epäkohtia yhteisön toimielinten ja laitosten toiminnassa lukuun ottamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä. Oikeusasiamies on määritellyt ”hallinnollisen epäkohdan” siten, että se käsittää ihmisoikeuksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisen. Euroopan parlamentti on hyväksynyt määritelmän.

Oikeusasiamies tutkii yksityishenkilöiden, yhtiöiden ja yhdistysten tekemiä kanteluja ja käynnistää lisäksi tutkimuksia omasta aloitteestaan. Hän pyrkii myös lisäämään kansalaisten vaikutusvaltaa tiedottamalla kansalaisille heidän oikeuksistaan sekä siitä, miten he voivat käyttää niitä.

Oikeus kannella oikeusasiamiehelle sisältyy Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen, joka on parhaillaan ratifioitavana EU:n jäsenvaltioissa.

Kantelut ja tutkimukset vuonna 2004

Vuonna 2004 oikeusasiamiehelle tuli kanteluja yhteensä 3 726, mikä on 53 prosenttia enemmän kuin vuonna 2003. Tästä 53 prosentin lisäyksestä 51 prosenttia on unioniin 1. toukokuuta 2004 liittyneiden kymmenen uuden jäsenvaltion kansalaisten kanteluja. Loput 49 prosenttia edustavat lisäystä, joka on tullut viidentoista vanhan jäsenvaltion sekä muiden maiden kansalaisten esittämien kantelujen määrään. Se kertoo siitä, että Euroopan oikeusasiamies on tullut tunnetummaksi sekä EU:ssa että muualla.

Ensimmäistä kertaa yli puolet kanteluista lähetettiin oikeusasiamiehelle sähköisesti joko sähköpostitse tai kantelulomakkeella, joka on oikeusasiamiehen verkkosivuilla. Kanteluista 3 536 oli yksityisten kansalaisten suoraan lähettämiä ja 190 yhdistysten tai yritysten lähettämiä.

Lähes 70 prosentissa tapauksista oikeusasiamies pystyi auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimukset, välittämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä löytääkseen ongelmaansa sopivan ratkaisun mahdollisimman nopeasti. Vuoden aikana käynnistettiin kaiken kaikkiaan 351 uutta tutkimusta, joista kahdeksan oikeusasiamiehen omasta aloitteesta.

Useimmat tutkimuksen käynnistämiseen johtaneet kantelut koskivat Euroopan komissiota: 375 tapausta, joiden osuus kaikista tutkimuksista oli 69 prosenttia. Komissio tekee yhteisön toimielimistä eniten sellaisia päätöksiä, joilla on suoria vaikutuksia kansalaisiin. Siksi on luonnollista, että se on kansalaisten kantelujen pääasiallinen kohde. Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistosta (EPSO) tehtiin 58 kantelua, Euroopan parlamentista 48 ja Euroopan unionin neuvostosta 22 kantelua.

Pääasialliset hallinnolliset epäkohdat, joista kanneltiin, olivat avoimuuden puute sekä kieltäytyminen tietojen antamisesta (127 tapausta), syrjintä (106 tapausta), vältettävissä ollut viivästys (67 tapausta), epätyydyttävät menettelyt (52 tapausta), epäoikeudenmukaisuus tai vallan väärinkäyttö (38 tapausta), se, että jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämistä ei ollut varmistettu, ts. Euroopan komissio ei ollut hoitanut tehtäväänsä ”perussopimusten vartijana” (37 tapausta), huolimattomuus (33 tapausta) ja oikeudellinen virhe (26 tapausta).

Vuonna 2004 myös oikeusasiamiehelle esitettyjen tiedustelujen määrä kasvoi ennennäkemättömiin mittoihin. Yksittäisiä tiedusteluja tuli sähköpostitse yli 3 200, kun vuosina 2003 ja 2002 niiden määrä oli noin 2 000.

Oikeusasiamiehen tutkimusten tulokset

Vuonna 2004 oikeusasiamies sai päätökseen 251 tutkimusta. Niistä 247 oli kantelun perusteella käynnistettyjä ja neljä omasta aloitteesta käynnistettyjä tutkimuksia. Tuloksia olivat:

Ei hallinnollista epäkohtaa

Oikeusasiamiehen tutkimusten perusteella 113 tapauksessa ei tullut ilmi hallinnollista epäkohtaa. Tällainen tulos ei ole aina kielteinen kantelijan kannalta, sillä kantelija hyötyy ainakin saadessaan täydellisen selvityksen asianosaiselta toimielimeltä tai laitokselta sen toiminnasta taikka häneltä saatetaan pyytää anteeksi. Esimerkkejä:

- Euroopan komissio korjasi ripeästi ja rakentavalla tavalla virheen, jonka takia se oli hylännyt saksalaisen konsultin alustavan ehdotuksen sillä perusteella, että se oli jätetty määrääjän umpeuduttua. Alustava ehdotus valittiin ja kantelija sai oikeusasiamiehen väliintulon

seurauksena lopullisen ehdotuksen valmistelemista varten yhtä monta päivää kuin muutkin ehdokkaat. (221/2004/GG)

- Komissio laati tarpeellisen selostuksen asiaan liittyvästä oikeudellisesta kehiksestä vastauksena kreikkalaisen vakuutusyhtiön väitteisiin, joiden mukaan se ei ollut varmistanut eräiden direktiivien asianmukaista saattamista osaksi Kreikan lainsäädäntöä. Yhtiön puheenjohtaja kirjoitti oikeusasiamiehelle kiittäkseen tätä tutkimuksesta, jonka ansiosta hänen huomionsa oli kiinnittynyt mahdollisuuksiin ryhtyä jatkotoimiin keskeisten asioiden suhteen. (841/2003/(FA)OV)

Vaikka oikeusasiamies ei havaitse hallinnollista epäkohtaa, hän voi huomata, että toimielimellä tai laitoksella on tilaisuus parantaa hallintonsa laatua tulevaisuudessa. Tällaisissa tapauksissa oikeusasiamies esittää lisähuomautuksen. Näin tehtiin esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- Oikeusasiamies vahvisti, että asiakirjojen saantia koskevista säännöissä säädettyjen poikkeusten mukaan komissiolla oli oikeus kieltäytyä näyttämästä tiettyjä Maailman kauppajärjestön (WTO) neuvotteluihin liittyviä asiakirjoja. Asiakirjoja oli pyytännyt ympäristöjärjestö Maan ystävät. Koska monet kansalaiset kuitenkin toivovat avoimempaa toimintaa tällä tärkeällä politiikan alalla, hän kehotti komissiota pohtimaan muita keinoja, joiden avulla kansalaisilla olisi paremmat mahdolliset saada tietoja neuvotteluista ja yleisö voisi tutustua osapuolten välisiin keskusteluihin. (1286/2003/JMA)
- Euroopan parlamentti selvitti oikeusasiamiehelle esitetyn kantelun seurauksena Espanjan kansalaiselle, miksi hänen harjoittelupaikkahakemuksensa oli hylätty. Edistääkseen korkeatasoisemman hallinnon toteutumista oikeusasiamies huomautti, että parlamentti voisi harkita yksityiskohtaisempien tietojen antamista harjoittelupaikkahakemusten arviointiperusteista. Hän myösi ehdotti, että parlamentti harkitsisi sääntöjen muuttamista siten, että harjoittelupaikkatarjouksen hyväksyneiden henkilöiden nimiluettelo olisi julkinen asiakirja. (821/2003/JMA)
- Saksalaisen eläinten oikeuksia puolustavan järjestön perustajan ei annettu tutustua komission elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston laatimaan tarkastusraporttiin kokonaisuudessaan. Vaikka oikeusasiamies yhtyi komission päätökseen evätä tutustumisoikeus, hän huomautti, että olisi hyvä kirjata muut kuin luottamukselliset tiedot erilleen luottamuksellisista tiedoista aina kun se on käytännössä mahdollista. Se yksinkertaistaisi hänen mukaansa osittaisen tutustumisoikeuden myöntämistä. Myöhemmin komissio vahvisti, että luottamukselliset ja muut kuin luottamukselliset asiakirjat erotettaisiin jatkossa selvemmin toisistaan asiakirjojen saantia koskevien komission sääntöjen mukaisesti. (1304/2003/PB)

Toimielimen sopimat asiat ja sovintoratkaisut

Oikeusasiamies pyrkii aina kuin se vain on mahdollista saavuttamaan myönteisen tuloksen, joka tyydyttää sekä kantelijaa että kantelun kohteena olevaa toimielintä. Yhteisön toimielinten ja laitosten yhteistyö on välttämätöntä, jotta voidaan päästä tällaisiin tuloksiin, jotka auttavat parantamaan toimielinten ja kansalaisten välisiä suhteita ja voivat tehdä kalliit ja aikaa vievät oikeudenkäynnit tarpeettomiksi.

Vuoden 2004 aikana toimielin tai laitos sopi itse 65 tapausta oikeusasiamiehelle esitetyn kantelun seurauksena. Esimerkkejä:

- Komissio maksoi pienelle saksalaiselle yritykselle, joka oli kääntynyt oikeusasiamiehen puoleen lähetettyään komissiolle seitsemän maksukehotusta, yhteensä 17 437 euron suuruiset laskut. Komissio selitti, että viivästymisen johtui talousarviomenettelyissä tapahtuneista teknisistä muutoksista ja vakuutti, että talousyksikön perustamisen myötä tilanne oli nyt korjattu. Kun oikeusasiamies oli muistuttanut, että pienet ja keskiuuret yritykset kärsivät erityisen paljon maksujen viivästymisen vaikutuksista, komissio suostui maksamaan myös korot. (435/2004/GG)
- Parlamentti suostui pian oikeusasiamiehen tutkimuksen käynnistymisen jälkeen ottamaan italialaisen poliisin yleisen turvallisuuden alan palvelukseenottomenettelyyn. Hakija oli ottanut kaksi kertaa yhteyttä parlamenttiin, valittanut hakemuksensa hylkäämisestä ja todennut, että hänen

lähes viiden vuoden pituisen työkokemuksensa tulisi riittää täyttämään asetetut vaatimukset. Hän kanteli oikeusasiamiehelle, kun parlamentti ei vastannut hänelle. (1600/2003/ADB)

Kun oikeusasiamies havaitsee hallinnollisen epäkohdan, hän pyrkii mahdollisuuksien mukaan aina saavuttamaan sovintoratkaisun. Joissakin tapauksissa sovintoratkaisuun voidaan päästä, jos asianosainen toimittelee tai laitos tarjoaa kantelijalle korvauksen. Tällaiset tarjoukset ovat aina vapaaehtoisia, eli niihin ei liity oikeudellisen vastuun tunnustamista eivätkä ne luo ennakkotapauksia.

Vuonna 2004 ehdotettiin 12 sovintoratkaisua. Viidessä tapauksessa tapauksen käsittely päättyi sovintoratkaisun hyväksymiseen (niistä kahdessa tapauksessa ehdotus oli tehty vuonna 2003). Vuoden 2004 lopussa 11 ehdotusta oli vielä harkittavana. Vuonna 2004 tehtyjä sovintoratkaisuja olivat esimerkiksi seuraavat:

- Tapaus, jossa komissio antoi kantelijan tutustua ajokokeensa tuloksiin: Kantelija oli hakenut avustavaa virkaa komission autonkuljettajana ja pyysi saada nähdä tuloksensa kuultuaan, ettei ollut läpäissyt ajokoea. Hän sai kieltävän vastauksen. Oikeusasiamies katsoi, ettei komissio ollut perustellut mitenkään, miksi kantelija ei saisi tutustua omiin tuloksiinsa. (1320/2003/ELB)
- Tapaus, jossa komissio toimitti eurooppalaiselle tutkimus- ja kampanjakonsernille Corporate Observatory Europolle luettelon Maailman kauppajärjestön (WTO) investointeja käsitteleviin neuvotteluihin liittyvistä asiakirjoista: Kantelija, jonka asiakirjapyyntö oli ollut melko yleisluontoinen, sai näin tarvitsemansa tiedot täsmällisemmän pyynnön esittämistä varten. (415/2003/TN)

Kriittiset huomautukset, suositusluonnokset ja erityiskertomukset

Jos sovintoratkaisu ei ole mahdollinen, oikeusasiamies voi päättää asian käsittelyn kriittiseen huomautukseen tai antaa suositusluonnoksen.

Kriittinen huomautus annetaan yleensä, jos asianomainen toimittelee ei enää pysty korjaamaan hallinnollista epäkohtaa, jos hallinnollisella epäkohdalla ei näytä olevan yleistä merkitystä eikä oikeusasiamies katso jatkotoimien olevan aiheellisia. Kriittinen huomautus vahvistaa kantelijalle sen, että hänen kantelunsa on oikeutettu, ja kertoo asianosaiselle toimittelemelle tai laitokselle sen, mitä se on tehnyt väärin. Näin se voi välttää syyllistymästä hallinnolliseen epäkohtaan tulevaisuudessa. Oikeusasiamies antoi 36 kriittistä huomautusta vuonna 2004. Esimerkkejä:

- Oikeusasiamies arvosteli sitä, ettei parlamentti ollut ryhtynyt tarvittaviin toimiin varmistaa tupakointisääntöjensä noudattamisen tiloissaan. Tapaus sai alkunsa tanskalaisen parlamentissa työskentelevän virkamiehen kantelusta. Oikeusasiamies totesi, että parlamentin olisi kiinnitettävä asiaan erityistä huomiota tupakansavulle altistumisesta mahdollisesti aiheutuvien terveyshaittojen vuoksi ja myös siksi, että siitä saattaisi aiheutua mahdollisia oikeudelliseen vastuuseen liittyviä ongelmia. (260/2003/OV)
- Oikeusasiamies pahoitteli komission asennetta tapauksessa, joka liittyi Ruotsin kansalaisen työhönottoon. Komissio kieltäytyi tarkistamasta kantelijan sijoitusta, mitä oikeusasiamies piti epäoikeudenmukaisena. Lisäksi hän totesi, että se, että komissio ei kommentoinut väitettyä sisäistä väärinymmärrystä viran avoimena olemisen suhteen, ei ollut sille EU:n oikeuden nojalla kuuluvien velvoitteiden mukaista. (1435/2002/GG)
- Oikeusasiamies kritisoi Euroopan henkilöstövalintatoimistoa (EPSO) siitä, ettei se perustellut riittävästi päätöstään laatia avoimen kilpailun hakijoille lähetettävät kirjeet ainoastaan englanniksi, ranskaksi ja saksaksi. Kantelija väitti, että päätös loukkasi asiaan liittyviin sääntöihin sisältyvän virallisten kielten ja työkielten tasavertaisen aseman periaatetta. Koska kyseessä oli yleisen asiavaltuuden (*"actio popularis"*) piiriin kuuluva kantelu, oikeusasiamies katsoi, ettei sovintoratkaisuun pyrkiminen tullut kysymykseen. (2216/2003/MHZ)

On tärkeää, että toimittelemet ja laitokset noudattavat oikeusasiamiehen kriittisiä huomautuksia ja ryhtyvät toimiin ongelmien ratkaisemiseksi ja hallinnollisten epäkohtien välttämiseksi

tulevaisuudessa. Vuoden 2004 aikana komissio ilmoitti oikeusasiamiehelle jatkotoimista 11 kriittisen huomautuksen suhteen. Niitä olivat:

- Anteeksipyyntö ja kyseisen asian käsittelyn jatkaminen sen jälkeen, kun oikeusasiamies oli arvostellut toimielintä siksi, ettei se ollut pystynyt selittämään vakuuttavasti, miksei se ollut edistynyt erään asian käsittelyssä lainkaan lähes kahteen vuoteen. Tapaus sai alkunsa kahdesta valituksesta, jotka koskivat Portugalin hallituksen myöntämää valtiontukea, jota komissio ei kantelijan mukaan ollut käsitellyt asianmukaisesti. (2185/2002/IP)
- Pahoittelu sen vuoksi, ettei kantelijan pyyntöön ollut vastattu kirjallisesti tarkoituksenmukaisella ja yksiselitteisellä tavalla, ja vahvistus, että sen hyvän hallinnon periaatteita oli sen jälkeen täsmennetty. Oikeusasiamies oli arvostellut komissiota siitä, että se oli kieltäytynyt korvaamasta alankomaalaisen instituutin tarjoamista sihteeripalveluista aiheutuneita, arviolta 170 000 euron kustannuksia. (1986/2002/OV)

Jos tapauksessa ilmennyt hallinnollinen epäkohta on erityisen vakava tai yleisesti merkittävä tai toimielimen on edelleen mahdollista korjata epäkohta, oikeusasiamies antaa yleensä suositusluonnoksen. Asianosaisen toimielimen tai laitoksen on annettava oikeusasiamiehelle vastauksena yksityiskohtainen lausunto kolmen kuukauden kuluessa.

Vuonna 2004 annettiin 17 suositusluonnosta. Lisäksi viisi vuonna 2003 annettua suositusluonnosta johti päätökseen vuonna 2004. Vuoden aikana päätettiin seitsemän tapausta, joissa toimielin hyväksyi suositusluonnoksen. Yksi tapauksista johti Euroopan parlamentille osoitettuun erityiskertomukseen. Viisi tapauksista päätettiin muista syistä. Vuoden 2004 lopussa yhdeksän suositusluonnosta oli vielä harkittavina. Vuonna 2004 hyväksytyjä suositusluonnoksia olivat esimerkiksi seuraavat:

- Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) antoi yksityiskohtaisen selvityksen vastauksena oikeusasiamiehen kehotukseen tarkistaa niin kutsuttua ”Blue Dragon” -tapausta koskeva tutkintansa. Oikeusasiamiehen tutkimuksessa oli käynyt ilmi seikkoja, jotka antoivat aiheita epäillä Blue Dragon -yhtiön johtajien esittämiä väitteitä koskevan OLAFin tutkinnan riittävyyttä. OLAF kertoi komission parhaillaan suorittamasta tutkinnasta, minkä perusteella oikeusasiamies katsoi, ettei OLAFin tarvinnut käynnistää uudelleen omaa tutkintaansa. (1769/2002/(IJH)ELB)
- Komissio myönsi täysin vapaaehtoisesti 21 000 euron korvauksen pienelle Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevalle yritykselle, kun oikeusasiamies oli havainnut, ettei kyseisellä yrityksellä ollut riittävästi aikaa valmistella ehdotusta tutkimus- ja kehittämissopimuksen puitteissa. Tämä oli johtanut lopulta siihen, että ehdotuksen ei katsottu olevan oikeutettu tukeen siinä olevan virheen vuoksi. Komissio korosti, että se pyrki välttämään vahingon aiheuttamista pienille ja keskisuurille yrityksille ja myönsi, että kantelijan oli ollut vaikeaa noudattaa sopimusta asianmukaisesti poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. (1878/2002/GG)
- OLAF antoi oikeusasiamiehen väliintulon seurauksena kantelijalle kolme asiakirjaa ja selvitti, ettei muita hänen pyytämiään asiakirjoja ollut olemassa. Karlsruhessa sijaitsevassa Transuraanien tutkimuslaitoksessa (ITU) virkamiehenä työskennellyt kantelija pyysi asiakirjoja tutkimukseen, joka koski hänen esittämäänsä väitteitä ITU:n toiminnassa esiintyvistä vakavista sääntöjenvastaisuuksista. (220/2004/GG)

Jos yhteisön toimielin tai laitos ei vastaa tyydyttävällä tavalla suositusluonnokseen, oikeusasiamies voi lähettää Euroopan parlamentille erityiskertomuksen. Se on oikeusasiamiehen viimeinen ase ja viimeinen varsinainen toimi, johon hän ryhtyy asian käsittelyn yhteydessä, sillä parlamentti tekee poliittisen arvion päätöslauselman antamisesta ja parlamentin valtuuksien käyttämisestä. Vuonna 2004 annettiin yksi erityiskertomus.

- Oikeusasiamies antoi erityiskertomuksen parlamentille, kun komissio ei pystynyt antamaan johdonmukaista ja vakuuttavaa selitystä siitä, miksi sen yhteisön ulkopuolisten maiden lähetystöissä työskentelevät tiedottajat oli luokiteltu eri palkkaluokkiin, ja hylkäsi suositusluonnoksen, jossa sitä kehoitettiin pohtimaan tarkemmin näiden virkojen luokitteluun sovellettavia sääntöjä. Pakistanin kansalainen, komission Islamabadin lähetystössä työskentelevä

tiedottaja väitti, että häntä oli syrjitty kansalaisuuden perusteella, kun hänet oli luokiteltu alempaan toimiluokkaan. (OI/2/2003/GG)

Tutkimukset omasta aloitteesta

Oikeusasiamies käyttää valtuuttaan suorittaa tutkimuksia omasta aloitteestaan lähinnä kahdessa yhteydessä. Ensinnäkin hän voi tutkia mahdollisen hallinnollisen epäkohdan ilmenemistä, kun kantelun on esittänyt henkilö, jolla ei siihen ole oikeutta (esim. jos kantelija ei ole unionin kansalainen tai unionissa asuva henkilö taikka oikeushenkilö, jolla on rekisteröity toimipaikka jossakin jäsenvaltiossa). Tällaisia omasta aloitteesta suoritettavia tutkimuksia käynnistettiin vuonna 2004 kahdeksan. Niistä kuusi perustuu kanteluihin, joita unioniin 1. toukokuuta liittyneiden maiden kansalaiset esittivät ennen kyseistä päivää. Neljä tutkimuksista saatiin päätökseen vuoden aikana. Oikeusasiamies voi myös käyttää valtuuttaan tehdä omasta aloitteesta tutkimuksia, jotka kohdistuvat toimielimissä esiintyviin järjestelmällisiltä vaikuttaviin ongelmiin. Kaksi tällaista omasta aloitteesta suoritettavaa tutkimusta saatiin myönteisin tuloksin päätökseen vuoden aikana. Ne olivat seuraavat:

- Komissio ryhtyi toimiin parantaakseen Eurooppa-koulujen hallintoa ja pyrki tunnistamaan vakavimmat toiminnalliset heikkoudet ja puuttumaan niihin. Oikeusasiamies oli tyytyväinen vastaukseen, jonka komissio antoi hyvää hallintoa kyseisissä kouluissa koskevaan tutkimukseen, ja erityisesti sitoumukseen tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa. Lisäksi hän kannusti varmistamaan, että koulut itse tunnustavat, että keskeinen osa niiden tehtäväkuvaa on antaa valtuuksia vanhemmille ja voittaa heidän luottamuksensa. Oikeusasiamies aloitti tutkimuksen sen seurauksena, että kouluja käyvien lasten vanhemmat olivat esittäneet useita kanteluja, joissa he kertoivat turhautumisestaan ja olemattomista vaikutusmahdollisuuksistaan. (OI/5/2003/IJH)
- Komissio suostui ottamaan käyttöön sisäisen valitusmenettelyn komennuksella olevia kansallisia asiantuntijoita varten oikeusasiamiehen omasta aloitteestaan suorittaman tutkimuksen seurauksena. Kun oikeusasiamies oli tähdentänyt, ettei komissio ollut määritellyt toiminnalle tarkkaa aikataulua, komissio ilmoitti, että valitusmenettely voitaisiin ottaa käyttöön maaliskuuhun 2005 mennessä. Komennuksella olevat kansalliset asiantuntijat ovat kansallisia tai kansainvälisiä virkamiehiä tai yksityisen sektorin työntekijöitä, jotka työskentelevät väliaikaisesti unionin toimielinten palveluksessa. Oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen saatuaan selville, että kyseiset asiantuntijat eivät välttämättä voi hyödyntää sisäistä valitusmenettelyä. (OI/1/2003/ELB)

Tarkempi analyysi

Näitä ja muita tapauksia tarkastellaan vuosikertomuksen toisen luvun viimeisessä osassa seuraavista temaattisista näkökulmista: asiakirjojen saanti ja tietojen suojelu, komissio ”perussopimusten vartijana”, sopimukset ja apurahat sekä työhönotto ja henkilöstöasiat. Koska lähes 70 prosenttia oikeusasiamiehen tutkimuksista koskee komissiota, osan lopuksi arvioidaan komission suhdetta oikeusasiamieheen ja kantelijoihin sellaisena kuin se on ilmennyt vuoden 2004 päätöksistä ja komission lisähuomautuksiin ja kriittisiin huomautuksiin vuoden aikana antamista vastauksista. Oikeusasiamies pyytää parlamenttia kiinnittämään huomiota eräisiin tapauksiin, joissa komissio olisi voinut vastata myönteisemmin, ja toteaa, että hän pitäisi tervetulleina parlamentin aloitteita, joilla kannustettaisiin komissiota ulottamaan kaikkiin tuleviin tapauksiin samaa hyvää yhteistyöasennetta, jota se osoitti valtaosassa vuoden 2004 tapauksista.

Kertomuksen kolmas luku sisältää yhteenvedon 59 päätöksestä, jotka on valittu vuonna 2004 tapauksen käsittelyn päättäneiden 251 päätöksen joukosta. Yhteenvedot edustavat oikeusasiamiehen tutkimusten eri aiheiden ja toimielinten monipuolista kirjoa ja tuloksia. Asianomaiset tapaukset on valittu siksi, että niihin sisältyy uusia oikeudellisia seikkoja, uusia tietoja oikeusasiamiehen toimivallasta tai menettelyistä taikka yleisesti merkittäviä tai kiinnostavia asioita.

Kaikki oikeusasiamiehen tutkimusten perusteella tehdyt päätökset julkaistaan oikeusasiamiehen kotisivuilla (<http://www.euro-ombudsman.eu.int>) englanniksi ja kantelun alkuperäisellä kielellä lukuun ottamatta joitain luottamuksellisia tapauksia, joista asianosaisiin viittaavia tietoja ei voida poistaa tyydyttävällä tavalla.

Suhteet Euroopan unionin muihin toimielimiin ja laitoksiin

Rakentavat yhteistyösuhteet Euroopan unionin toimielimiin ja laitoksiin ovat ehdoton edellytys sille, että oikeusasiamies voi saavuttaa kansalaisille myönteisiä tuloksia. Yhteistyötä harjoitetaan säännöllisissä tapaamisissa ja yhteisissä kokouksissa, joissa oikeusasiamies ja hänen keskustelukumppaninsa oppivat ymmärtämään toistensa työtä paremmin, etsivät parhaita keinoja puolustaa ja edistää kansalaisten oikeuksia ja määrittävät aloja, joilla he voivat tulevaisuudessa tehdä yhteistyötä.

Oikeusasiamies tapasi toimielinten ja laitosten jäseniä ja virkamiehiä vuonna 2004 yli 30 tilaisuudessa. Yksi tapahtumamuoto olivat oikeusasiamiehen työn esittelytilaisuudet, joissa hän neuvoi, mikä on paras tapa vastata kanteluihin ja miten menettelyjä voidaan kehittää. Tämä toiminta, joka on oikeusasiamiehen työn ennakoivan ulottuvuuden toinen puoli, kuuluu osana toimielimen kaksoisrooliin: se on toisaalta ulkoisen valvonnan mekanismi ja toisaalta apukeino hallinnon laadun parantamiseen. Tapaamisissa tutkittiin toimielinten välisen yhteistyön parantamiseen tärkeitä keinoja, joilla varmistetaan erityisesti se, että jokainen, jolla voi olla syytä kannella oikeusasiamiehelle, saa tietää, miten toimia. Muissa tapaamisissa keskusteltiin oikeusasiamiehen tavoitteista ja resursseista, jotka tarvittaisiin näiden tavoitteiden saavuttamiseen, ja keskityttiin erityisesti toimielimen talousarvioon.

Oikeusasiamies laatii joka vuosi kertomuksen Euroopan parlamentille ja pitää jäsenet säännöllisesti ajan tasalla toiminnastaan lähettämällä heille vuoden mittaan ilmestyvät julkaisunsa. Euroopan parlamentin jäsenille toimitettiin vuonna 2004 kahdeksan julkaisua. Oikeusasiamiehen ja parlamentin vetoomusvaliokunnan välillä on tuloksellinen työsuhte, johon tarvittaessa liittyy tapausten vastavuoroinen välittäminen, jotta Euroopan kansalaisia voidaan palvella mahdollisimman tehokkaasti. Oikeusasiamies myös kertoo kantelijoille, jotka pyrkivät muuttamaan unionin oikeutta tai politiikkaa, mahdollisuudesta esittää parlamentille vetoomus. Oikeusasiamiehen vuosikertomusta 2003 käsittelevä De Rossan mietintö sisälsi ehdotuksen, jonka mukaan valiokunnasta tulisi Euroopan oikeusasiamiesten verkoston täysjäsen. Oikeusasiamies piti ehdotusta hyvänä ja teki järjestelyjä, jotka mahdollistavat sen ripeän täytäntöönpanon.

Suhteet oikeusasiamiehiin ja vastaaviin elimiin

Euroopan oikeusasiamies pitää keskeisen tärkeänä työskentelyä kansallisten, alueellisten ja paikallisten kollegoidensa kanssa. Sen avulla on helpompi varmistaa, että kansalaisten kantelut käsitellään ripeästi ja tuloksellisesti. Lisäksi se on myös tärkeä keino jäljittää oikeusasiamiesten piirissä tapahtuneita tärkeitä muutoksia, vaihtaa tietoa EU:n oikeudesta ja jakaa parhaita toimintatapoja.

Verkosto

Euroopan oikeusasiamiesten verkosto, joka kehittynyt vakaasti ja on nyt vaikutusvaltainen yhteistoiminnan väline, on erityisen tärkeä Euroopan oikeusasiamiehelle. Verkosto kattaa nyt lähes 90 toimistoa 29 maassa. Siihen kuuluu unionin jäsenvaltioiden kansallisen ja alueellisen tason toimistoja sekä EU:n ehdokasvaltioiden, Norjan ja Islannin kansallisia toimistoja. Siihen sisältyy tehokas yhteistyömekanismi tapausten käsittelyä varten. Tämä on erityisen tärkeää, kun muistetaan, että monet kantelijat kääntyvät Euroopan oikeusasiamiehen puoleen, kun heillä on ongelmia valtionhallinnon taikka alue- tai paikallishallinnon kanssa. Monissa tapauksissa kyseisen valtion oikeusasiamies voi tarjota tehokkaan avun. Euroopan oikeusasiamies siirtää tapaukset mahdollisuuksien mukaan suoraan kansallisille ja alueellisille oikeusasiamiehille, tai antaa kantelijalle soveltuvia neuvoja. Vuonna 2004 oikeusasiamies neuvoi 906 kantelijaa kääntymään kansallisen tai alueellisen oikeusasiamiehen puoleen ja siirsi 54 kantelua suoraan toimivaltaiselle oikeusasiamiehelle. Verkostoon kuuluvien oikeusasiamiesten on myös helppo tiedottaa kansalaisille oikeuksista, joita heillä on unionin lainsäädännön perusteella, sekä siitä, miten he voivat käyttää ja puolustaa oikeuksiaan.

Euroopan oikeusasiamies myös auttaa pyynnöstä kansallisia ja alueellisia oikeusasiamiehiä heidän tutkimuksissaan vastaamalla unionin lainsäädäntöä käsitteleviin kysymyksiin tai ohjaamalla tiedustelut soveltuvalle EU:n toimielimelle tai laitokselle vastattaviksi. Vuonna 2004 tiedusteluja

tuli Veneton (Italia) alueelliselta oikeusasiamieheltä, Irlannin oikeusasiamieheltä ja Kyproksen oikeusasiamieheltä.

Verkosto jakaa myös aktiivisesti kokemuksia ja hyviä toimintatapoja. Tämä tapahtuu seminaareissa ja tapaamisissa, säännöllisessä uutiskirjeessä, sähköisessä keskustelufoorumissa ja päivittäisen sähköisen uutispalvelun kautta. Viidennen EU:n jäsenvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seminaarin valmistelut aloitettiin vuonna 2004 toden teolla, ja Euroopan oikeusasiamies ja hänen alankomaalainen kollegansa Roel Fernhout tapasivat kolme kertaa ja pyrkivät varmistamaan, että Haagissa syyskuussa 2005 järjestettävä seminaari on suuri menestys. *European Ombudsmen – Newsletter* oli edelleen vuonna 2004 erittäin arvokas väline EU:n lainsäädäntöä ja parhaita toimintatapoja koskevien tietojen vaihtoon. Huhtikuussa ja lokakuussa julkaistuissa numeroissa käsiteltiin muun muassa uutta Euroopan perustuslakia ja sen vaikutuksia oikeusasiamiehiin, vapaata liikkuvuutta harjoittavien henkilöiden eteen tulleet ongelmia ja vammaisten kohtaamia esteitä. Oikeusasiamiehen sähköinen asiakirja- ja keskustelufoorumi lähti varsinaisesti käyntiin vuoden aikana ja antoi toimistoille tilaisuuden vaihtaa tietoa esittämällä kysymyksiä ja vastauksia. Foorumissa aloitettiin monia tärkeitä keskusteluja, joiden aiheet vaihtelivat oikeusasiamiesten televisionäkyvyydestä oikeusasiamiesten oikeuteen vierailla vankiloissa ja joista yhteen tai useampaan osallistuivat useimmat kansalliset toimistot. Oikeusasiamiehen sähköinen uutispalvelu – *Ombudsman Daily News* – julkaistiin edelleen jokaisena arkipäivänä. Se sisältää artikkeleita, lehdistötiedotteita ja ilmoituksia kaikkien verkostoon kuuluvien maiden toimistoilta.

Yhteistyö verkoston kanssa tehostui edelleen vuonna 2004 oikeusasiamiehen jäsenvaltioihin ja ehdokasvaltioihin tekemien tutustumiskäyntien tuloksena. Oikeusasiamiehet kaikkialla Euroopassa antoivat korvaamatonta apua näiden vierailujen valmistelemissa. Oikeusasiamiesten väliset tapaamiset, joissa pohdittiin uusia keinoja tehdä yhteistyötä kansalaisten hyväksi, olivatkin aina hyvin antoisia. Vuoden 2004 loppuun mennessä oikeusasiamies oli vieraillut kaikissa 25 jäsenvaltiossa huhtikuun 2003 eli työnsä aloittamisen jälkeen.

Tapaamiset

Oikeusasiamiehen pyrkimykset tehdä yhteistyötä kollegoidensa kanssa ulottuivat vuoden aikana Euroopan oikeusasiamiesten verkoston toimintaa pidemmällekin. Aktiivisena oikeusasiamiesten järjestöjen ryhmän jäsenenä hän osallistui Euroopassa ja muualla maailmassa pidettyihin konferensseihin ja seminaareihin, kuten kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin (IOI) kahdeksanteen maailmankonferenssiin Quebecissä Kanadassa. Hän osallistui innokkaasti kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten järjestämiin tapahtumiin tai varmisti, että hänen toimistonsa oli niissä edustettuna. Oikeusvaltion periaatteen, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja hyvän hallinnon edistämiseen liittyvän työnsä puitteissa oikeusasiamies osallistui vuonna 2004 erityisesti Turkissa sekä Serbia ja Montenegrossa moniin tilaisuuksiin, joissa tavoitteena oli perustaa uusia oikeusasiamieslaitoksia. Oikeusasiamies jatkoi myös näissä puitteissa toimia *European Ombudsmen – Newsletter* -uutislehden, sähköisen keskustelufoorumin ja päivittäisen uutispalvelun asettamiseksi IOI:n Euroopan alueosaston laajemman jäsenkunnan saataville.

Tiedotustoimet

Oikeusasiamies pyrkii työskentelemään rakentavasti EU:n toimielinten ja laitosten ja oikeusasiamieskollegoidensa kanssa ensisijaisesti tarjotakseen kansalaisille parasta mahdollista palvelua. Keskeinen tekijä tämän päämäärän saavuttamisessa on se, että kansalaisille tiedotetaan heidän oikeuksistaan ja erityisesti heidän oikeudestaan kannella oikeusasiamiehelle. Vuoden aikana edistyi suuresti tässä asiassa.

Oikeusasiamies tiivistä tutustumiskäyntejään jäsenvaltioihin, liittyviin maihin ja ehdokasvaltioihin vuonna 2004. Jokaisen vierailun yhteydessä hän tapasi kansalaisia, mahdollisia kantelijoita, hallintovirkamiehiä, oikeuslaitoksen jäseniä ja korkea-arvoisia poliitikkoja. Vierailut osoittautuivat erinomaiseksi keinoksi parantaa kansalaisten käsitystä omista oikeuksistaan. Lisäksi ne auttoivat parantamaan mielikuvaa oikeusasiamiehen toiminnasta oikeuslaitoksen sekä lakiasäätävän ja toimeenpanevan valtion- ja aluehallinnon haaran keskeisten jäsenten keskuudessa ja rikastuttivat oikeusasiamiehen arvokkaita yhteistyösuhteita jäsenvaltioissa ja ehdokasvaltioissa toimivien

kollegoidensa kanssa. Kyseisten maiden oikeusasiamiesten toimistojen sekä Euroopan parlamentin tiedotustoimistojen ja Euroopan komission edustustojen ja lähetystöjen antama tuki oli ratkaisevan tärkeää vierailujen onnistumisen kannalta.

Tutustumiskäyntien aikana järjestettyjen tilaisuuksien lisäksi oikeusasiamies ja hänen henkilöstönsä puhuivat yli 70 konferenssissa, tapaamisissa ja ryhmätilaisuudessa kaikkialla Euroopassa vuoden aikana ja keskustelivat muun muassa EU:n viestinnästä kansalaisten suuntaan, Euroopan perustuslaista ja vammaisten oikeuksista. Tapaamiset auttoivat lisäämään oikeusasiamiehen työn tunnettua mahdollisten kantelijoiden ja asiasta kiinnostuneiden kansalaisten keskuudessa.

Tiedotusvälineille suunnattua toimintaa lisättiin vuonna 2004: lehdistötiedotteita julkaistiin keskimäärin 11 päivän välein. Oikeusasiamies antoi yli 40 haastattelua sanomalehtien, radion ja television sekä sähköisen median toimittajille Strasbourgissa, Brysselissä ja kauemmaksi suuntautuneilla tutustumiskäynneillään. Hän myös esitteli työtään ja vastasi kysymyksiin lehdistötilaisuuksissa, tiedotustilaisuuksissa, tapaamisissa ja työlounailla.

Oikeusasiamiehen työtä käsittelevää aineistoa jaettiin runsaasti koko vuoden ja erityisesti Euroopan parlamentin toukokuussa järjestämänä avointen ovien päivänä. Brysselissä 1. toukokuuta järjestettyä avointen ovien päivää hyödynnettiin julkistamalla *Euroopan oikeusasiamies – Lyhyesti* -lehtinen 24 kielellä. Oikeusasiamiehen kantelulomake ja esite julkaistiin kaikilla perussopimusten kielillä pian laajentumisen jälkeen. Oikeusasiamiehen vuosikertomus julkaistiin ensimmäistä kertaa 20 kielellä, ja käyttäjäystävällinen *Tiivistelmä ja tilastotietoja* -julkaisu toi kertomuksen laajemman yleisön ulottuville.

Kaikki nämä julkaisut ovat saatavilla säännöllisesti ajan tasalle saatetuilla oikeusasiamiehen verkkosivuilla yhdessä päätösten, lehdistötiedotteiden, tilastotietojen ja tiedotustoimintaa koskevien yksityiskohtaisten tietojen kanssa. Verkkosivuihin (<http://www.euro-ombudsman.eu.int>) tehtiin kielellisestä näkökulmasta johtuvia muutoksia vuoden aikana, kun kotisivut ja navigaatiosivut, jotka ennen toimivat 11 kielellä, asetettiin saataville myös kymmenellä uudella kielellä – yhdeksällä uusien EU:n jäsenvaltioiden kielellä ja iiriksi.

Kymmenennen vuosipäivän valmistelu

Toimielimen kymmenes vuosipäivä koittaa vuonna 2005. Sitä silmällä pitäen oikeusasiamies järjesti Strasbourgissa työryhmätilaisuuden, johon osallistui toimielimen perustamiseen keskeisesti vaikuttaneita henkilöitä. ”Perustajien työryhmä” kävi vilkasta keskustelua ja jakoi arvokasta tietoa toimielimen alkuperästä, perustamisesta ja alkuvaiheen kehityksestä. Kymmenennen vuosipäivän juhlaulkaisun, joka perustuu ”perustajien työryhmän” kertomiin tietoihin, on tarkoitus ilmestyä vuonna 2005.

Sisäinen kehitys

Vuoden 2004 ensimmäisten neljän kuukauden aikana oikeusasiamies jatkoi työtä, joka oli aloitettu aiempina vuosina toimiston valmistelemiseksi laajentumista varten. Määrätietoisella toiminnalla varmistettiin, että toimielin oli varustautunut käsittelemään 25 jäsenvaltion kansalaisten kanteluja 21:llä perussopimusten kielellä toukokuun 1. päivästä lähtien.

Oikeusasiamiehen henkilöstösuunnitelman virkojen määrä nousi vuoden 2003 31:stä 38:aan vuonna 2004, kuten parlamentin vuonna 2002 hyväksymässä monivuotisessa talousarviossa ennakoitiin. Suunnitelman mukaisesti laajentumiseen liittyvät uudet virat täytettiin vaihteittain vuosina 2003–2005. Budjettiviranomaisen joulukuussa 2004 hyväksymässä vuoden 2005 talousarviossa on ennakoitu virkojen määrän nostaminen 51:een.

Oikeusasiamiehen uusi kantelutietokanta otettiin täysimittaisesti käyttöön vuoden aikana. Sen ansiosta toimisto saattoi onnistuneesti vastata haasteeseen, jonka asetti kantelujen määrän ennennäkemätön kasvu ja käytetyn kielivalikoiman laajentuminen. Yhdessä henkilöstöresurssien paremman sijoittelun ja toimiston tietotekniikkainfrastruktuurin jatkuvan kehittämisen kanssa nämä toimet paransivat kansalaisille tarjotun palvelun laatua vuonna 2004.

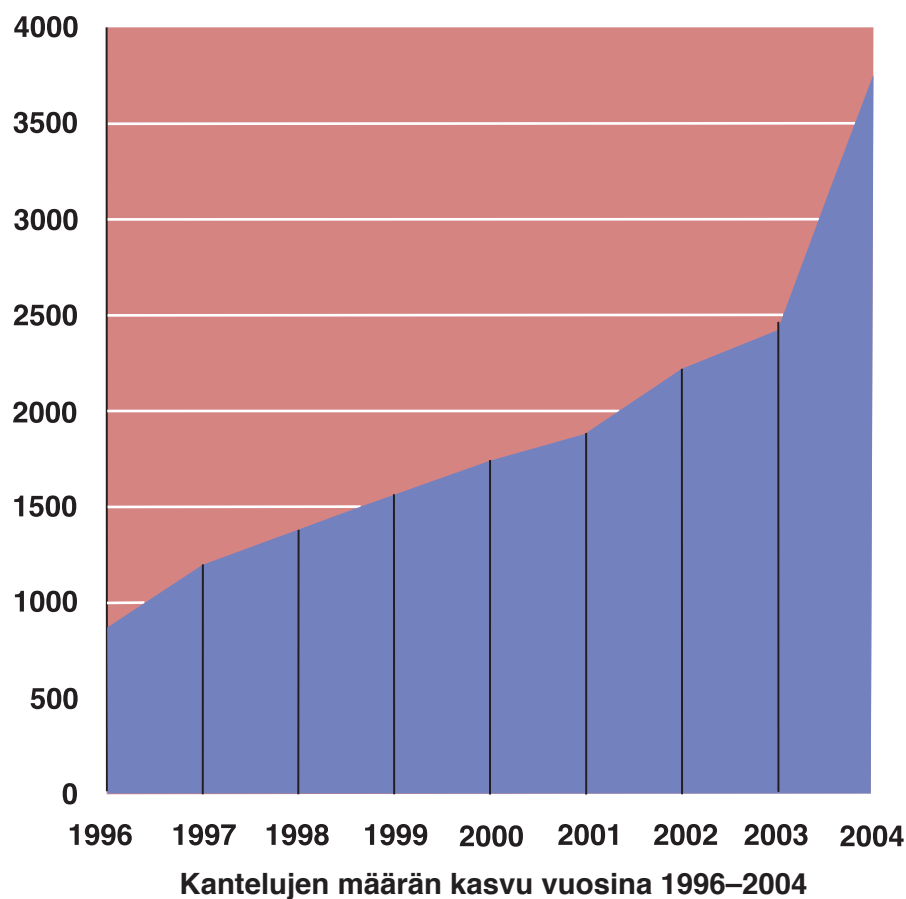

TILASTOTIETOJA

1 VUODEN 2004 AIKANA TUTKITUT TAPAUKSET

1.1 TAPAUSTEN KOKONAISMÄÄRÄ VUONNA 2004..... 4 048

- kantelut, joita ei ollut päätetty 31.12.2003 ..... 183¹
- kantelut, joiden tutkittavaksi ottamisesta ei ollut tehty päätöstä 31.12.2003 131
- vuonna 2004 saapuneet kantelut 3726
- tutkimukset Euroopan oikeusasiamiehen omasta aloitteesta 8

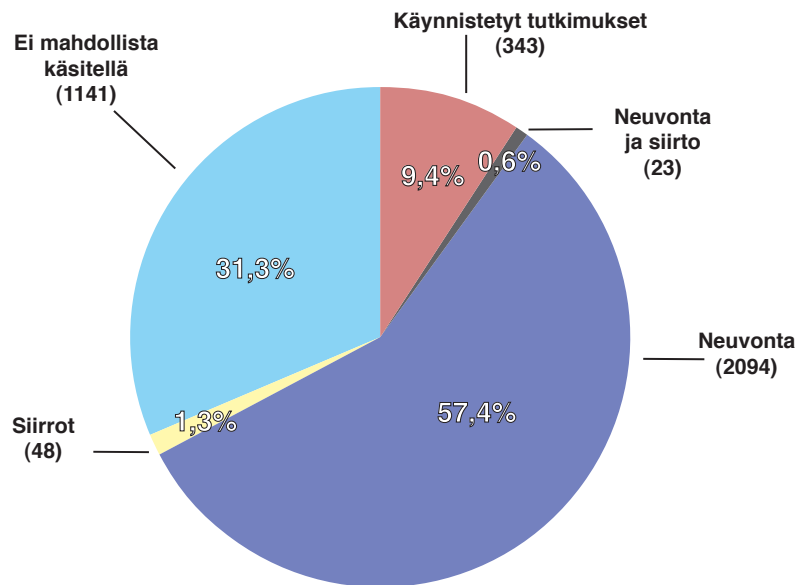
¹ Näistä neljä oli Euroopan oikeusasiamiehen omasta aloitteesta käynnistettyjä tutkimuksia ja 179 tutkittavaksi otettuja kanteluita.

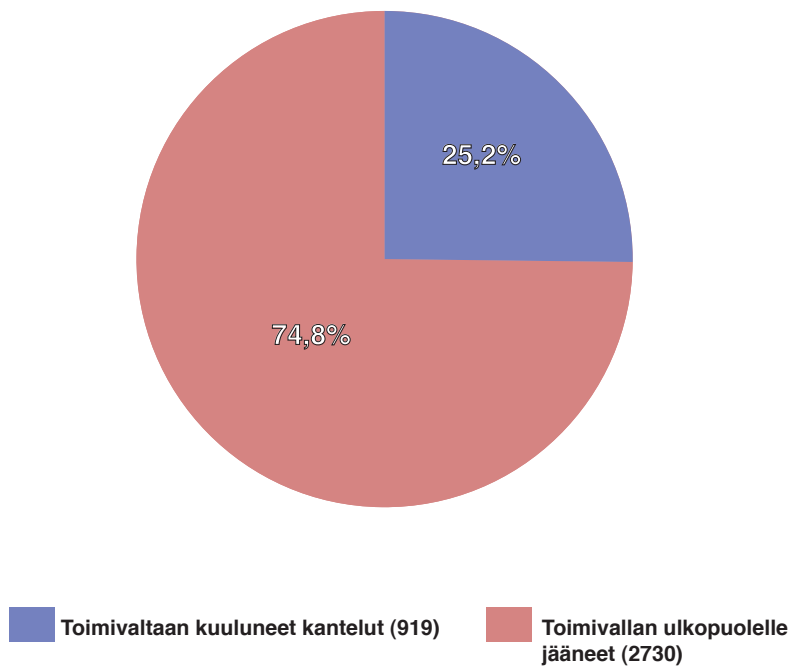
1.2 TUTKITTAVAKSI OTTAMISTA KOSKEVA KÄSITTELY
SAATETTU LOPPUUN ..... 94,6 %

1.3 KANTELUJEN LUOKITTELU

1.3.1 Euroopan oikeusasiamiehen kantelijoiden hyväksi soveltaman toimintatavan mukaan

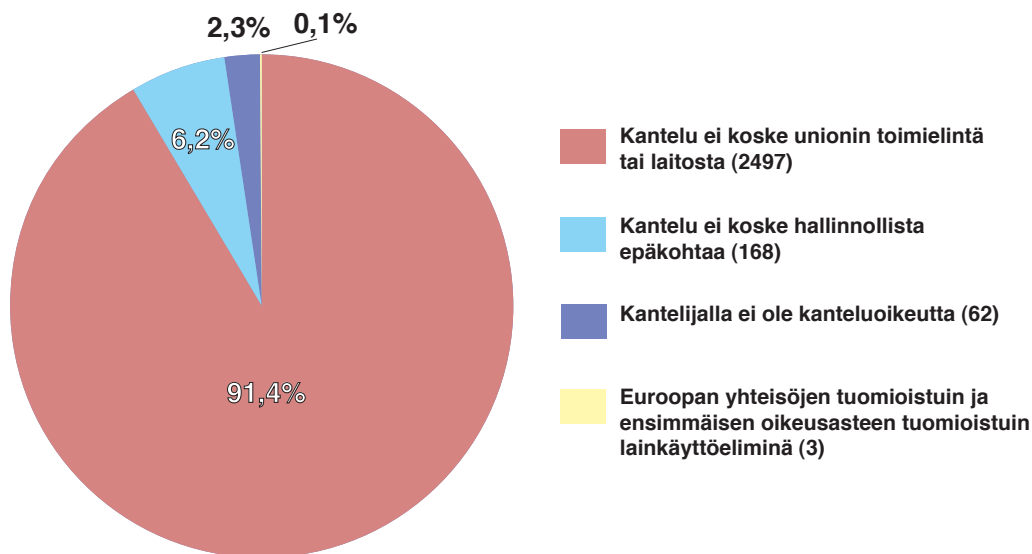

1.3.2 Euroopan oikeusasiamiehen toimivallan mukaan

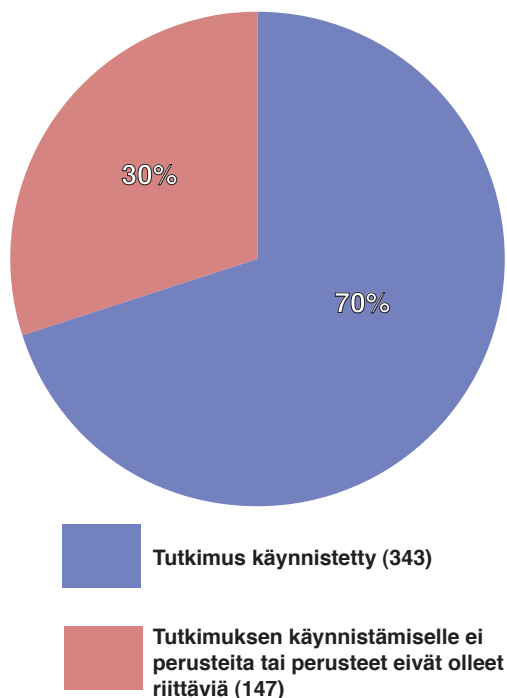

TOIMIVALLAN ULKOPUOLELLE JÄÄNEET KANTELUT

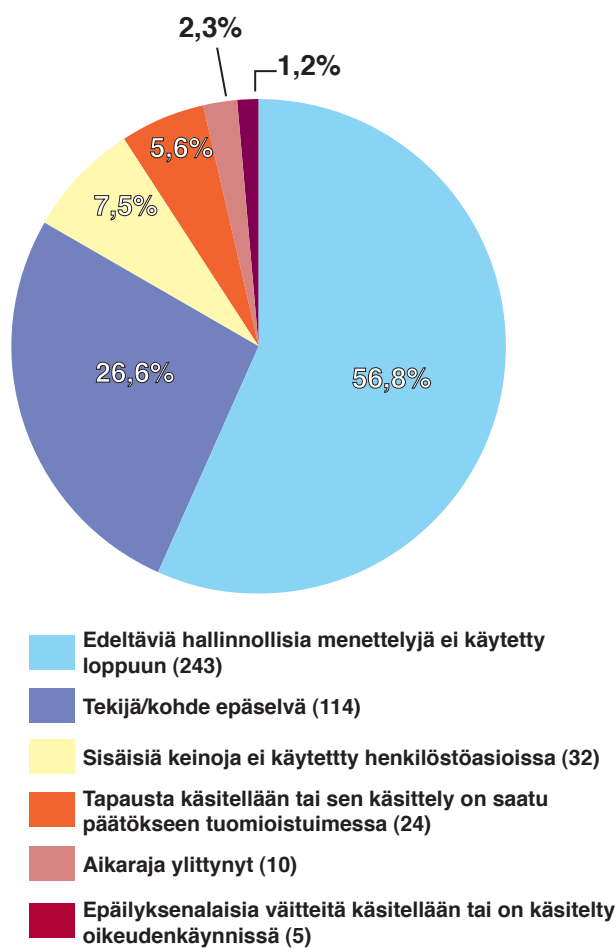

TOIMIVALTAAN KUULUNEET KANTELUT

Kantelut, jotka voitiin ottaa tutkittavaksi

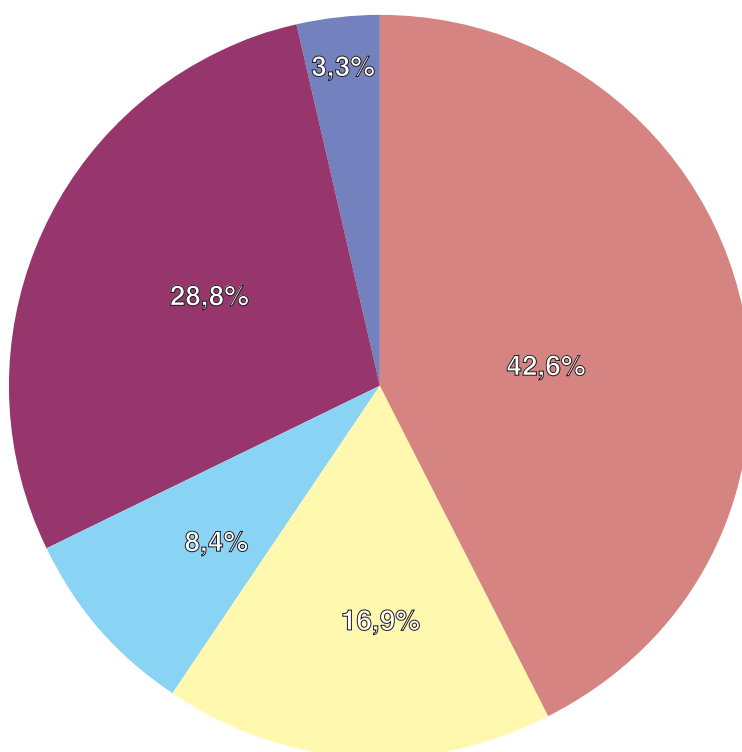

Kantelut, joita ei voitu ottaa tutkittavaksi

2 SIIRROT JA NEUVONTA

- Kantelijaa kehoitettu kääntymään kansallisen tai alueellisen oikeusasiamiehen puoleen tai esittämään vetoamus (906)
  - Kantelijaa kehoitettu kääntymään Euroopan komission puoleen (359)
  - Kantelijaa kehoitettu esittämään vetoamus Euroopan parlamentille (179)
  - Kantelijaa kehoitettu kääntymään jonkun muun elimen puoleen (613)
  - Siirrot (71)
- Euroopan parlamentille (13)
 Euroopan komissiolle (4)
 kansalliselle tai alueelliselle oikeusasiamiehelle (54)

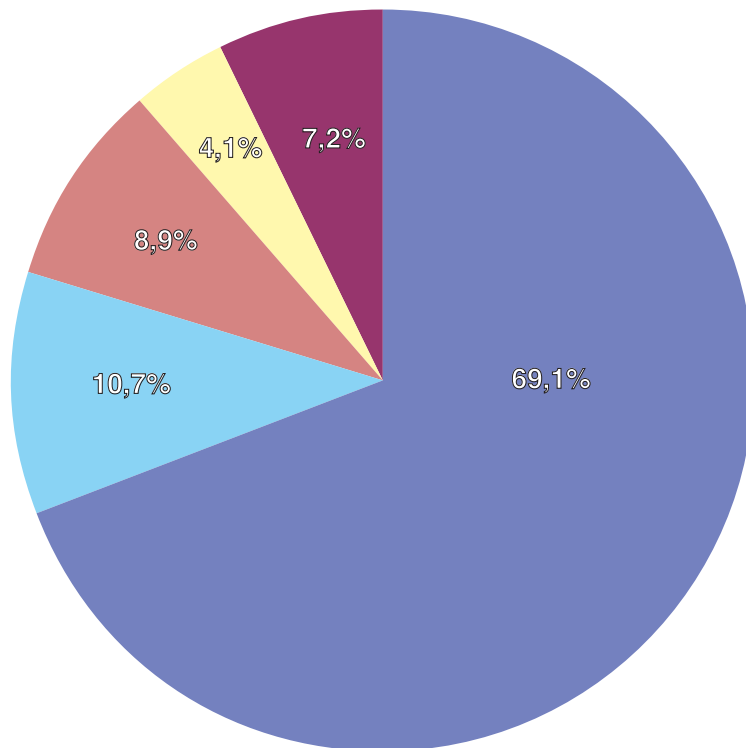

3 VUONNA 2004 KÄYNNISTETYT TUTKIMUKSET 534

Vuonna 2004 Euroopan oikeusasiamies tutki 534 tapausta. Niistä 351 oli tapauksia, joiden tutkinta käynnistettiin vuonna 2004 (kahdeksan näistä käynnistettiin oikeusasiamiehen omasta aloitteesta) ja 183 oli tapauksia, joiden tutkintaa ei ollut päätetty 31.12.2003.

3.1 TOIMIELIMET JA LAITOKSET TUTKIMUSTEN KOHTEENA

(Jotkut tapaukset koskevat kahta tai useampaa toimielintä tai laitosta)

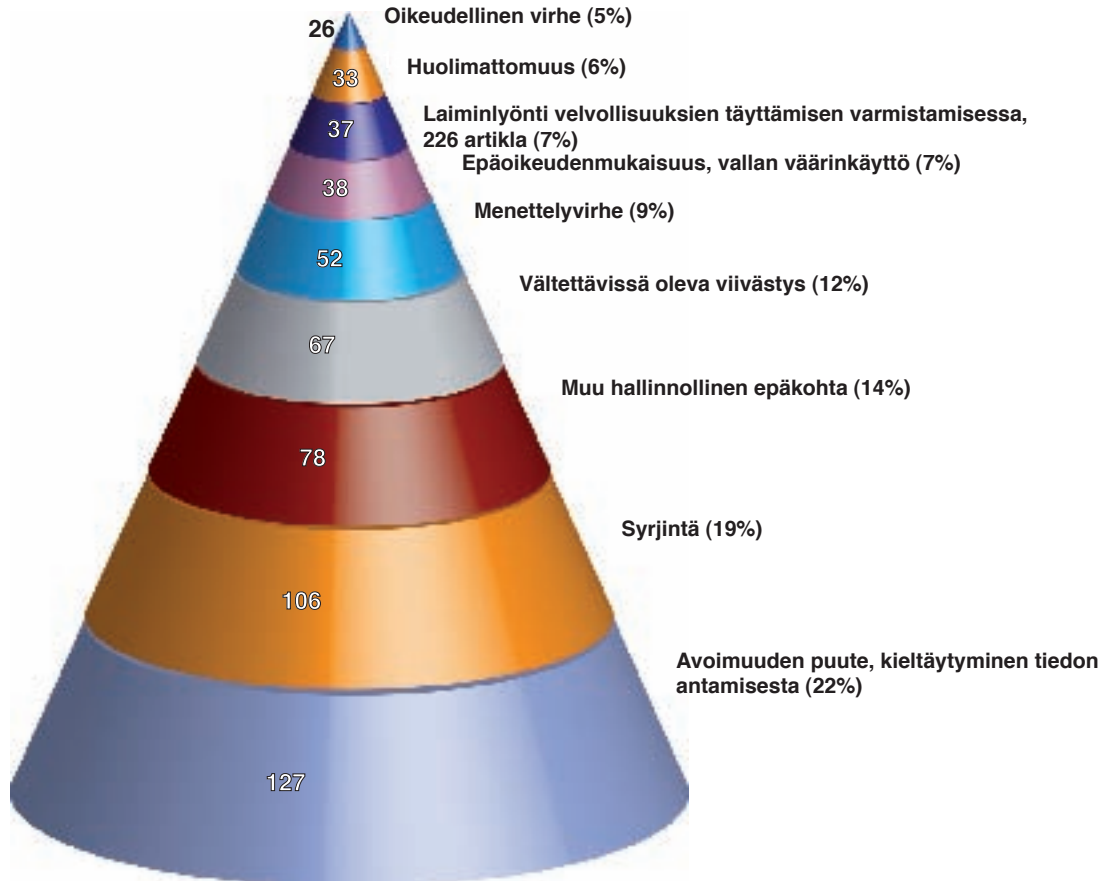
- Euroopan komissio (375)
- Euroopan henkilöstövalintatoimisto (58)
- Euroopan parlamentti (48)
- Euroopan unionin neuvosto (22)
- Muut (39):

Euroopan investointipankki	7
Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF)	5
Alueiden komitea	5
Euroopan keskuspankki	4
Euroopan yhteisöjen tuomioistuin	3
Euroopan tilintarkastustuomioistuin	3
Euroopan talous- ja sosiaalikomitea	3
Euroopan rasismin ja muukalaisvihan seurantakeskus	2
Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen	1
Euroopan unionin poliisioperaatio Bosnia-Hertsegovinassa	1
Eurojust	1
Europol	1
Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto	1
Yliopistollinen Eurooppa-instituutti	1
Euroopan ympäristövirasto	1

3.2 VÄITETYN HALLINNOLLISEN EPÄKOHDAN TYYPPI

(Joissakin kanteluissa voidaan mainita kaksi hallinnollista epäkohtaa)

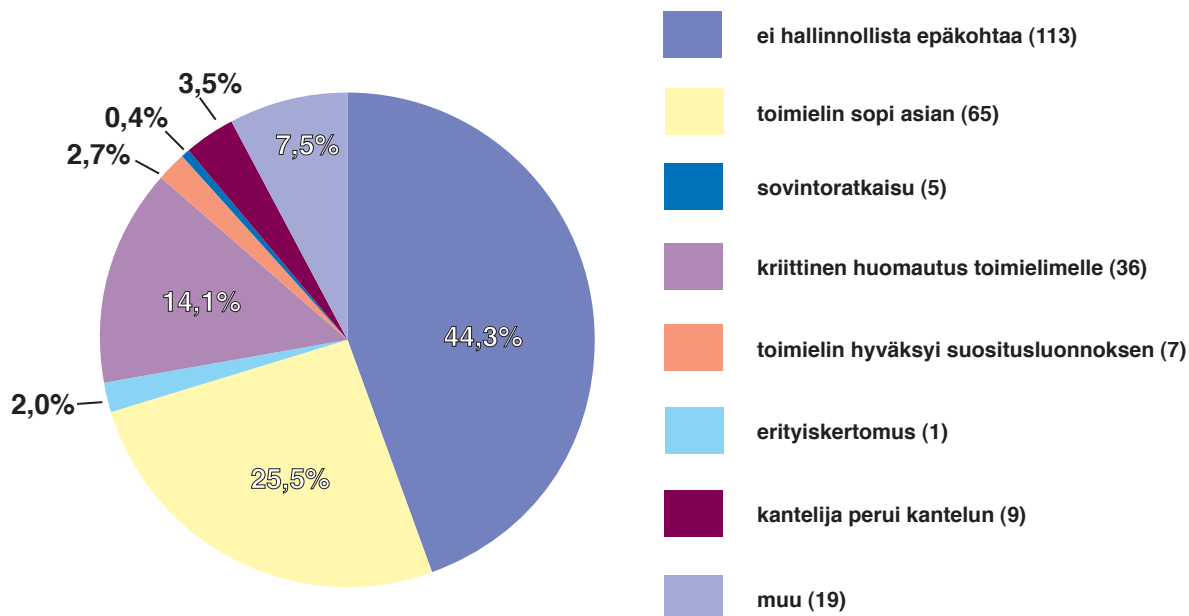
3.3 EHDOTUKSET SOVINTORATKAISUIKSI, SUOSITUSLUONNOKSET JA ERITYISKERTOMUKSET VUONNA 2004

– ehdotukset sovintoratkaisuun pääsemiseksi	12
– suositusluonnokset	17
– erityiskertomukset	1

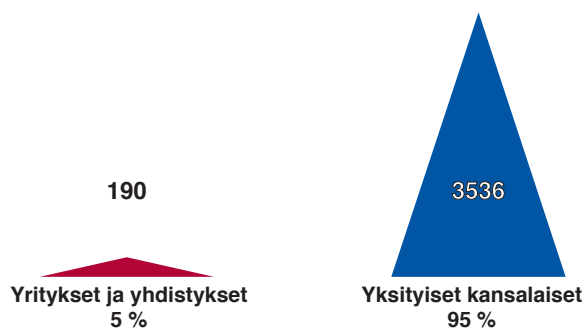
3.4 PERUSTELTUUN PÄÄTÖKSEEN PÄÄTTYNEET TUTKIMUKSET 251²

(Tutkimus voi päättyä yhdestä tai useammasta seuraavista syistä)

4 VUONNA 2004 REKISTERÖITYJEN KANTELUIJEN ALKUPERÄ

4.1 KANTELUIJEN LÄHDE

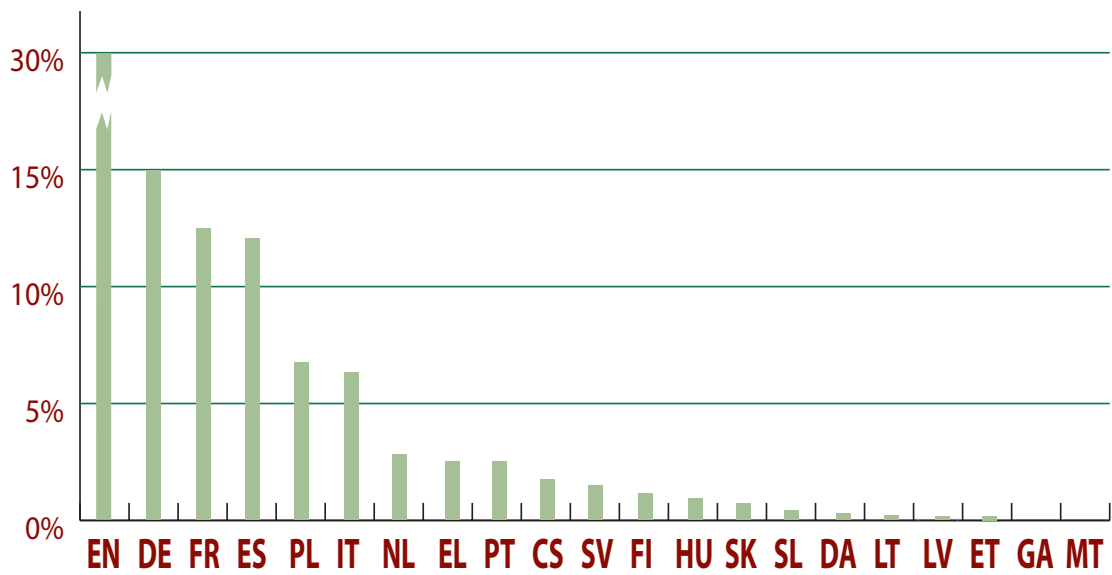

² Näistä neljä käynnistetty oikeusasiamiehen omasta aloitteesta.

4.2 KANTELUIJEN JAKAUTUMINEN KIELITTÄIN

4.3 KANTELUIJEN JAKAUTUMINEN MAITAIN

Maa	Kantelujen määrä	Osuus kanteluista %	Osuus EU:n väestöstä %	Suhde ³
Malta	38	1,0	0,1	11,7
Luxemburg	40	1,1	0,1	10,9
Kypros	59	1,6	0,2	10,0
Belgia	268	7,2	2,3	3,2
Slovenia	38	1,0	0,4	2,3
Suomi	73	2,0	1,1	1,7
Irlanti	53	1,4	0,9	1,6
Kreikka	129	3,5	2,4	1,4
Espanja	482	12,9	9,2	1,4
Portugali	116	3,1	2,3	1,4
Slovakia	52	1,4	1,2	1,2
Tšekin tasavalta	98	2,6	2,2	1,2
Ruotsi	84	2,3	2,0	1,2
Itävalta	69	1,9	1,8	1,1
Puola	285	7,6	8,3	0,9
Tanska	32	0,9	1,2	0,7
Saksa	464	12,4	18,0	0,7
Alankomaat	88	2,4	3,5	0,7
Unkari	53	1,4	2,2	0,6
Liettua	18	0,5	0,8	0,6
Viro	7	0,2	0,3	0,6
Ranska	303	8,1	13,5	0,6
Italia	269	7,2	12,6	0,6
Latvia	9	0,2	0,5	0,5
Yhdistynyt kuningaskunta	195	5,2	13,0	0,4
Muut	404	10,9		

3

Luku on saatu jakamalla kantelujen prosenttiosuus väestön prosenttiosuudella. Jos luku on enemmän kuin 1, oikeusasiamies saa kyseisestä maasta enemmän kanteluita kuin mitä sen väkiluvun perusteella voitaisiin olettaa. Kaikki taulukon prosenttiluvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudella.

EUROOPAN OIKEUSASIAMIEHEN YHTEYSTIEDOT

OSOITE

Euroopan oikeusasiamies
1, avenue du Président Robert Schuman
B.P. 403
67001 Strasbourg Cedex
France

PUHELIN

+33 3 88 17 23 13

FAKSI

+33 3 88 17 90 62

SÄHKÖPOSTI

euro-ombudsman@europarl.eu.int

VERKKOSIVUT

<http://www.euro-ombudsman.eu.int>

MYynti JA TILAUKSET

Julkaisutoimiston toimittamat maksulliset julkaisut ovat saatavissa myyntiedustajiltamme kautta maailman. Osoittakaa tilauksenne yhdelle myyntiedustajista, joista löydätte luettelon.

- joko julkaisutoimiston Internet-sivustosta osoitteesta <http://publications.eu.int/>
- tai pyytämällä sitä faksitse numerosta (352) 29 29-42758.

Julkaisutoimisto

Publications.eu.int

ISBN 92-95022-74-2

9 789295 022744

www.euro-ombudsman.eu.int